

«Μενεξένω» οἱ ὑπὸ τῶν ἐπισήμων ρητόρων τῆς πόλεως ἀπαγγελλόμενοι ἐπιτάφιοι λόγοι εἶναι ἐσχεδιασμένοι καὶ ἐτοιμοὶ ἐκ τῶν προτέρων, ἀλλὰ καὶ ὁ αὐτοσχεδιασμὸς αὐτῶν δὲν φαίνεται, ὅτι εἶναι δύσκολος «Πόθεν, ὦγαθή; εἰσὶν ἑκάστοις τούτων (δηλ. τῶν ρητόρων) λόγοι παρεσκευασμένοι, καὶ ἅμα οὐδὲ αὐτοσχεδιάζειν τὰ γε τοιαῦτα χαλεπὸν» (Μενεξ., 235d). Καὶ ὁ λόγος τοῦ Σωκράτους ἐν «Μενεξένω», τὸν ὁποῖον ἡ Ἀσπασία δῆθεν συνέθεσε συγκολλῶσα¹ τὰ ὑπολείμματα τοῦ ἐπιταφίου λόγου, τὸν ὁποῖον ἀπήγγειλεν ὁ Περικλῆς, ἀλλὰ μὲν διεξερχομένη ἐκ τοῦ προχείρου, ἀλλὰ δὲ ἐκ τῶν προτέρων σχεδιάσασα, εἶναι λόγος αὐτοσχέδιος.

* * *

Πάντες ἐκ τῶν νεωτέρων ὅσοι δέχονται, ὅτι ὁ πρῶτος ἐν τῷ «Φαίδρω» περὶ τοῦ ἔρωτος λόγος εἶναι ἔργον τοῦ Λυσίου καὶ οὐχὶ τοῦ Πλάτωνος, ἀκολουθοῦσι κυρίως εἰς τὸν Vahlen, ὁ ὁποῖος ἔγραψε περὶ τούτου καὶ ἠσχολήθη περὶ τὸ πρόβλημα τοῦτο διὰ μακρῶν². Διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ἔξῃς θὰ διατριῶ μάλιστα περὶ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Vahlen, ἀγωνιζομένου νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ λόγος οὗτος εἶναι τοῦ Λυσίου. Τὰ ἐπιχειρήματα ὅμως ταῦτα τοῦ Vahlen πόρρω τῷ ὄντι ἀπέχουσι ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι ἰσχυρά, ἵνα στηρίξωσι τὴν γνώμην περὶ τοῦ ὅτι ὁ πρῶτος ἐν τῷ «Φαίδρω» λόγος ἀνήκει εἰς τὴν γραφίδα τοῦ Λυσίου.

Ἄλλὰ πρότερον πρέπει νὰ μνημονεύσω ἐνταῦθα τὰ περὶ τοῦ Λυσιακοῦ λόγου ὡς πρὸς τὴν πατρότητα αὐτοῦ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἑρμείου, παλαιοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Πλατωνικοῦ «Φαίδρου». Ὁ Ἑρμείας λοιπὸν ὑποστηρίζων τὴν γνώμην, ὅτι ὁ πρῶτος λόγος ἐν τῷ

1. Πρὸς τὰ ἐν Μενεξ. 236b «...περιλείμματ' ἄττα ἐξ ἐκείνου συγκολλῶσα» παραβλητέα τὰ ἐν Φαίδρ. 278e «...πρὸς ἀλληλα κολλῶν τε καὶ ἀφαιρῶν...».

2. Γερμ. J. Vahlen, Über die Rede des Lysias in Plato's Phaedrus (ἐν Berl. Ak. Sitz. B. 1903, σ. 788 - 816).

Περὶ τὸ πρόβλημα τοῦ Λυσιακοῦ λόγου ἐν τῷ «Φαίδρω» ἠσχολήθησαν πολλοὶ τῶν νεωτέρων φιλολόγων. Μικρὰν ἱστορίαν τοῦ ζητήματος παρέχει ὁ C. Ritter ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ «Φαίδρου» εἰς τὴν γερμανικὴν (Platons Dialog Phaidros, übersetzt, erläutert und mit ausführlichen Register versehen von Constantin Ritter, Leipzig 1914, σ. 116, σημ. 22), ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Bluss (Die Att. Bereds., I, σ. 423). Ὡσαύτως ἐκ τῶν ἡμετέρων παλαιότερον ἠσχολήθη περὶ τὸ θέμα τοῦτο ὁ Γεώργιος Κωνσταντινίδης (Μακεδόν) (ἐν τῷ περιοδ. «Ἀθηναῖοι», τόμ. 4, 1875, σ. 33 - 55, τοῦ τεύχους α'), ὁ ὁποῖος ἔδωκε καὶ περιληψὴν τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν προγενέστερον αὐτοῦ διατριψάντων περὶ τὸν λόγον τοῦτον.

« Φαίδρω » είναι τοῦ Λυσίου, λέγει τὰ ἑξῆς: « εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι αὐτοῦ Λυσίου ὁ λόγος οὕτως ἐστὶ, καὶ φέρεται ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ταῖς ἐκείνου εὐδοκιμοῦσα καὶ αὕτη ἡ ἐπιστολή ». Ἡ πληροφορία αὕτη τοῦ Ἑρμείου περὶ τοῦ ὅτι ὁ ἐρωτικὸς λόγος τοῦ Λυσίου καταλέγεται εἰς τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ δὲν εἶναι δυνατὴ νὰ στηρίξη καὶ τὸ ὅτι ὁ πρῶτος ἐρωτικὸς λόγος ἐν τῷ « Φαίδρω » εἶναι τοῦ Λυσίου διότι τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀμφισβητεῖται ἡ πατρότης.

Τὸ δὲ κύριον ἐπιχείρημα τοῦ Ἑρμείου ὡς πρὸς τὴν πατρότητα τοῦ Λυσιακοῦ λόγου, ἀπορροφᾶν ἐκ τῆς ἀτέχνου καὶ κακῆς συνθέσεως αὐτοῦ, μὴ δυναμένον ἄρα τοῦ λόγου ἕνεκα τούτου νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸν Πλάτωνα, εἶναι τὰ ἑξῆς: « Ταῦτα αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Λυσιακοῦ λόγου) πρῶτον τῆς ἀταξίας τὸ ἐν ἀρχῇ ἐπιχείρημα μὴ εἰπὼν γὰρ οὐδὲν ἔστιν ἔργον ὁ ἐρωστὴς, λέγει τίς ἔστιν, ἡπειδὴν καίσηται ἔργον τοὺς πόδας, φασὶ ἂν τις, πρῶτους τίθεικεν, τὴν δὲ κεφαλὴν ἵατερον ».

Ὁ Ἑρμείας κρίνων διὰ τούτων τὸν λόγον τοῦ Λυσίου ἀποβλέπει εἰς τὸν Πλάτωνα, τοῦ ὁποῖου τὰς κρίσεις περὶ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου καὶ καθόλου περὶ τοῦ λόγου ὡς ὁμοιῶντος πρὸς ζῆρον ἡλιαναιμιθάνει σχεδὸν αὐταῖς λέξεσιν, ἴδιον δὲ ἐπιχείρημα ἢ ἴδιον κρίσιν οὐδεμίαν φέρει, ὡς αὐτὸς ὁ Ἑρμείας λέγει προσθέτων: « Ὡς γὰρ αὐτὸς ὁ Πλάτων ἔφη, ζῆρον διὰ τὸν λόγον εἰσκέναι ». Οὐδὲν λοιπὸν ἐπιχείρημα ἴδιον ἄξιον προσοχῆς παρέχει ὁ Ἑρμείας κατὰ τοῦ Λυσιακοῦ λόγου ὡς μὴ ἀνήκοντος εἰς τὸν Πλάτωνα.

Ἀλλὰ ὁ Πλάτων διὰ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου ἠθέλησε νὰ δώσει ὡς ἐν παραδείγματι τὸν τύπον τοῦ λόγου, περὶ τοῦ ὁποῖου λέγει ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ διαλόγου, τοῦ λόγου δηλαδή, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει συμφώνως πρὸς τὰ διδάγματα αὐτοῦ τὰ ὀργανικὰ στοιχεῖα τοῦ ὁρθοῦ λόγου τοῦ ὁμοιῶντος πρὸς ζῆρον καὶ ἔχοντος ἀρχήν, μέσον καὶ τέλος. Εὐρίσκει δὲ ἔπειτα ὁ Πλάτων, ἀφοῦ πρῶτον διὰ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου ἔδωκε τὸ παράδειγμα τοῦ μὴ καλῶς γράφειν, τὴν εὐκαιρίαν διὰ τῶν δύο Σωκρατικῶν λόγων νὰ παρίσχη τὸν τύπον τοῦ λόγου τοῦ ἔχοντος τὰ ὀργανικὰ στοιχεῖα ζῶντος ὀργανισμοῦ καὶ ἀναπτυσσομένου κατὰ φυσικὴν ἀναγκαιότητα, τῶν μελῶν αὐτοῦ τιθεμένων τοῦ ἐνὸς ἕστερον τοῦ ἄλλου ἕξ ἀνάγκης καὶ οὐχὶ ριπτομένων εἰκῆ ὡς ἐν τῷ εἰς τὸν Μίδαυ ἐπιγράμμῳ.

Ὁ Vahlen κατὰ τὴν προσπαθειαν αὐτοῦ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ πρῶτος ἐρωτικὸς λόγος ἐν τῷ « Φαίδρω » εἶναι τοῦ Λυσίου, στηρίζεται κυρίως εἰς τὴν ὁμοιότητα ἢ τὴν ταυτότητα μιᾶς ἢ δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουσι κοινὰ ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τοῦ « Φαίδρου » καὶ ἐν ἄλλοις

τοῦ Λυσίου, ἀφροντιστεῖ δὲ παντελῶς τῶν ἐν αὐτοῖς ἐννοιῶν, μὴ ἐξετάζων ἂν ὑπάρχη καὶ ὡς πρὸς ταύτας ὁμοιότης. Οὕτως ἐν σελίδι 801 τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης πραγματείας περὶ τοῦ ἐρωτικοῦ λόγου τοῦ Λυσίου ὁ Vahlen γράφει, ὅτι τὸ ἐν τῷ « Φαίδρῳ » (233b) ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου λεγόμενον « ὥστε πολὺ μᾶλλον ἔλεεῖν τοῖς ἐρωμένοις ἢ ζηλοῦν αὐτοὺς προσήκει » πρέπει νὰ παραβληθῇ, ὡς συγγενὲς πρὸς ταῦτα, ἀνήκοντα ἄρα κατ' αὐτὸν πάντα εἰς τὸν Λυσίαν, πρὸς τὰ ἐξῆς χωρία ἐκ λόγων τοῦ Λυσίου VII 37 (Ἄρεοπαγιτικός περὶ τοῦ σηκοῦ ἀπολογία) « ὥστε πολὺ μᾶλλον τοῦτον παραλαμβάνειν ἐχρῆν ἢ ἐμὲ παραδοῦναι προσήκειν », XXX 33 (Κατὰ Νικομάχου) « ὥστε πολὺ μᾶλλον ὑμῖν προσήκει τιμωρεῖσθαι ἢ τούτοις βοηθεῖν », XVI 7 (Μαντιθέῳ δοκιμαζομένῳ ἀπολογία) « ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις... πιστεύετε », καὶ XXVIII 14 (Κατὰ Ἐργοκλέους) « ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ὑμᾶς αὐτοὺς ἢ τούτους ἔλεοῖτε ».

Ὁ παραλληλισμὸς ὑπὸ τοῦ Vahlen τῶν χωρίων τούτων ἐκ λόγων τοῦ Λυσίου πρὸς τὸ ἐν « Φαίδρῳ » 233b γίνεται διὰ μόνην τὴν σύμπτωσιν ἐν αὐτοῖς τῶν λέξεων « ὥστε πολὺ μᾶλλον »¹. Ἀλλὰ πολὺ συγγενέστερον πρὸς τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν ἐκ τοῦ « Φαίδρου » χωρίον εἶναι τὸ ἐν τῇ « Πολιτείᾳ » 336c - 337a λεγόμενον « ἐλεεῖσθαι οἷν ἡμᾶς πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἐστίν που ὑπὸ ὑμῶν τῶν δεινῶν ἢ χαλεπαίνεσθαι ». Ἡ συγγένεια δὲ τῶν Πλατωνικῶν τούτων χωρίων, τοῦ ἐν Φαίδρ. 233b καὶ τοῦ ἐν Πολ. 336c - 337a, δὲν ὑπάρχει μόνον διὰ τὰς δύο λέξεις « πολὺ μᾶλλον », διὰ τὰς ὁποίας, προστιθεμένης καὶ τῆς « ὥστε », συνάπτει ὁ Vahlen τὰ ἀνωτέρω παρατεθέντα ἐκ Λυσιακῶν λόγων χωρία πρὸς τὸ ἐν « Φαίδρῳ », ἀλλὰ μάλιστα καὶ κυριώτατα διὰ τὴν κοινὴν ἐννοιαν τὴν ἐνεχομένην ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις, ἢ ὁποία ἐκφράζεται διὰ τοῦ κοινῆ ὑπάρχοντος ἐν αὐτοῖς ἀπαρεμυράτου (τοῦ « ἐλεεῖν » μὲν ἐν « Φαίδρῳ », τοῦ « ἐλεεῖσθαι » δὲ ἐν τῇ « Πολιτείᾳ »). Καὶ ὑπάρχει μὲν ἐν τῷ τρίτῳ τῷ ἐκ τοῦ « Κατὰ Ἐργοκλέους » λόγου τοῦ Λυσίου χωρίῳ, τῷ παρατιθεμένῳ ὑπὸ τοῦ Vahlen, ἡ λέξις « ἐλεοῖτε », ἢ ὁποία κεῖται καὶ ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς χωρίοις, τὰ ὁποῖα παραλληλίζονται ὑπὸ ἡμοῦ, ἀλλὰ ἢ καθ' ὑπεροχὴν σύγκρισις αὐτῆς ἐν τῷ Λυσιακῷ τούτῳ χωρίῳ γίνεται πρὸς ἑαυτήν, δηλαδὴ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς συγκρίσεως νοεῖται ἢ αὐτὴ λέξις « ἐλεοῖτε », ἢ ὁποία ὑπάρχει ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει (« ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ὑμᾶς αὐτοὺς (ἐνν. ἐλεοῖτε) ἢ τούτους ἐλεοῖτε »).

1. Ἐν τοῖς δυοῖν τελευταίοις χωρίοις ἡ σύμπτωσις πρὸς τὸ ἐν « Φαίδρῳ » περιορίζεται εἰς μόνους τὰς λέξεις « ὥστε πολὺ ».

Ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς ὅμοις χωρίοις, τῷ ἐν « Φαίδρω » 233b καὶ τῷ ἐν « Πολιτείᾳ » 336e - 337a, τὸ « ἐλεεῖν » ἐν τῷ « Φαίδρω » καὶ τὸ « ἐλεεῖσθαι » ἐν τῇ « Πολιτείᾳ » συγκρίνονται ἀντισταλῶς πρὸς δύο συγγενῆ ῥήματα, τὸ « ζηλοῦν » καὶ τὸ « χαλεπαίνεσθαι ». Ἡ συγγένεια ἄρα ὑπάρχει πολὺ μᾶλλον στενωτέρω ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς τοῦτοις χωρίοις, διαπιστοῦσα καὶ βεβαιωῦσα τὴν ταυτότητα τοῦ συγγραφέως, δηλαδὴ τοῦ Πλάτωνος, ἢ ἐν τῷ ἕκ τοῦ « Φαίδρου » 233b χωρίου καὶ τοῖς ἕκ λόγων τοῦ Λυσίου, τοῖς κριτικηθεμένοις ὑπὸ τοῦ Valien, χωρίοις.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Valien ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι τῆς πραγματείας αὐτοῦ γράφει, ὅτι τοῦ αὐτοῦ χαρακτήρος πρὸς τὰ προηγούμενα, παρόχοντα δῆθεν καὶ ταῦτα τὴν ἰδιαιτέριαν τοῦ Λυσίου ὄψους, εἶναι καὶ τὰ ἐπόμενα δύο χωρία ἐν τῷ « Φαίδρω », ἐν τοῖς ὁποίοις ἐπαναλαμβάνονται αἱ αὐτὰ λέξεις· « ὥστε πολὺ πλείων ἑλλείξ ἐν τοῖς πολλοῖς ὄντι τυχεῖν τὸν ἄξιον τῆς σῆς φιλίας » (231de) καὶ « ὥστε πολὺ πλείων ἑλλείξ φιλιαν αὐτοῖς... γενέσθαι » (232de).

Ἐν τοῖς ἀνωτέρω κριτικηθεμένοις χωρίοις ὑπάρχει κοινὴ ἡ φράσις « ὥστε πολὺ πλείων ἑλλείξ », τοῦτο δὲ ὁ Valien συμφοίνως καὶ πρὸς τὰ προηγούμενα παραδείγματα θεωρεῖ ὡς ἐνδεικτικὸν χαρακτηριστικὸν τοῦ ὄψους τοῦ Λυσίου. Ἀλλὰ ὅπως καὶ εἰς τὰ προηγηθέντα ἀνωτέρω χωρία εἶναι βεβαιότερον, ὡς ἔδειξα, ὅτι ταῦτα παρόχουσι ἐκδηλότερον τὸν χαρακτήρα τοῦ Πλατωνικοῦ λόγου, οὕτω καὶ ἐν τοῖς χωρίοις τοῦτοις (Φαίδρ. 231de καὶ 232de) φαίνεται διανότης ἢ ὕψος τοῦ Πλατωνικοῦ λόγου. Ἡ ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν φράσεων, ὡς ἐν τοῖς χωρίοις τοῦτοις τῆς « ὥστε πολὺ πλείων ἑλλείξ », εἶναι μάλιστα ἰδιότης χαρακτηριστικὴ τοῦ Πλατωνικοῦ λόγου, ὑπάρχει δὲ συχνὴ παρὰ τῷ Πλάτωνι. Τῆς ἰδιότητος δὲ ταύτης, ἢ ὅποια παρόχει ἓνα τῶν κρισιωτάτων χαρακτηρισμῶν τοῦ Πλατωνικοῦ λόγου, ἐκρηνῆ ἀπήχησιν καὶ ἰδιαζόντως χαρακτηριστικὴν εὑρίσκομεν εἰς τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, κρίνοντος τὸν λόγον τοῦ Λυσίου μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Φαίδρου, ἐν Φαίδρ. 235a « καὶ οὖν μοι ἔδοξεν... δις καὶ τρις τὰ αὐτὰ εἰρηκέναι, ὡς οὐ πάνυ εὐπορῶν¹ τοῦ πολλὰ λέγειν περὶ τοῦ αὐτοῦ, ἢ ἴσως οὐδὲν αὐτῷ μέλον τοῦ τοιούτου ». Ὁ Σωκράτης λέγων ταῦτα περὶ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου ἀποβλέπει κυρίως εἰς ἐαυτόν, διότι τῇ ἀληθείᾳ εἰκονίζεται πάντα τὸ ὁ Σωκράτης ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ὡς μὴ δυνάμενος νὰ μακρολογῆσῃ, ἀλλὰ τὸνναντίον ὡς δεινότετος εἰς τὸ διαλέγεσθαι. Χαρακτηριστικῶς ὁ

1. Ἠρβλ. καὶ Μενόξ. 235c « Νῦν μέντοι σῆμαι ἐγὼ τὰν αἰρηθέντα οὐ πάνυ εὐπορήσειν ».

*Αλκιβιάδης παρομοιάζων ἐν τῷ « Συμπόσιῳ » τοὺς λόγους τοῦ Σωκράτους πρὸς « σιληνοὺς διοικημένους » (221d) λέγει περὶ αὐτῶν τὰ ἑξῆς: « ...καὶ αἰεὶ διὰ τῶν αὐτῶν τὰ αὐτὰ φαίνεται λέγειν, ὥστε ἀπειρος καὶ ἀνόητος ἄνθρωπος πᾶς ἂν τῶν λόγων καταγελάσειεν » (221e). Ὁ Σωκράτης δὲ αὐτὸς ἐν τῷ « Πρωταγόρῳ » διαστάμενος πρὸς τὸν ἐξ Ἀβδήρων σοφιστῆν διὰ τὸν τρόπον τῆς « συνουσίας », ἂν δηλαδὴ αὐτὴ θὰ διεξαχθῆ διὰ μικρῶν λόγων ἐκατέρωθεν ἢ δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων ἐν διαλόγῳ, καὶ ἀναγνωρίζων τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ νὰ μακρολογῆ, λέγει περὶ τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ Πρωταγόρου: « σὺ μὲν γάρ... καὶ ἐν μακρολογία καὶ ἐν βραχυλογία οἷός τ' εἶ συνουσίας ποιεῖσθαι: σοφὸς γὰρ εἶ' ἐγὼ δὲ τὰ μακρὰ ταῦτα ἀδύνατος, ἐπεὶ ἐβουλόμην¹ οἷός τ' εἶναι » (335bc). Ὁμοίως καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, μετέχων τῆς ἐν τῷ « Πρωταγόρῳ » συνουσίας, ἀποκρινόμενος πρὸς τὸν Καλλίαν, μαχόμενον ὑπὲρ τοῦ Πρωταγόρου, ὁ ὁποῖος ἐπειθύμει νὰ λέγῃ διὰ μακρῶν κατὰ τὸν συνηθῆ σοφιστικὸν τρόπον, λέγει περὶ τοῦ Σωκράτους, ὅτι ἀναγνωρίζει μὲν αὐτὸς τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ εἰς τὴν μακρολογίαν, τὴν ὁποίαν ἀναθέτει εἰς τὸν Πρωταγόρου, εἰς τὸ διαλέγεσθαι ὅμως καὶ εἰς τὸ « λόγον τε διδόναι καὶ δέχεσθαι » εἶναι πάντων ἀνυπέρβλητος: « Σωκράτης μὲν γὰρ ἴδε ὁμολογεῖ μὴ μετεῖναι οἷ μικρολογίας καὶ παραχωρεῖ Πρωταγόρου, τοῦ δὲ διαλέγεσθαι οἷός τ' εἶναι καὶ ἐπίστασθαι λόγον τε δοῦναι καὶ δέξασθαι θαυμάζομαι' ἂν εἶ τῶ ἀνθρώπων παραχωρεῖ » (336bc)².

Πρὸς δὲ τὸ δις λεγόμενον ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου ἐν « Φαίδρῳ » « ὥστε πολὺ πλείων ἔλλειψις », παρεχόμενον ὑπὸ τοῦ Vahlen διὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν αὐτῶν λέξεων ὡς χαρακτηριστικὸν τοῦ Λυσιακοῦ ὄρους, παρόμοια δύνανται τις νὰ ἀνεύρη παρὰ τῷ Πλάτωνι ἀπειράριθμα, περὶ θοντα, ὅτι καὶ ἡ ἐπανάληψις αὕτη εἶναι ἰδιάζουσα τοῦ Πλατωνικοῦ λόγου. Οὕτως ἐν τῷ « Φαίδρῳ » 235b λέγεται ὑπὸ τοῦ Φαίδρου, κρίνοντος τὸν λόγον τοῦ Λυσίου, ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκφώνησιν αὐτοῦ: « ...ὥστε παρὰ τὰ ἐκεῖνα εἰρημμένα μηδέν' (ἂν) ποτε δύνασθαι εἰπεῖν ἄλλα πλείω καὶ πλείονος ἄξια ». Κατωτέρω δὲ ὁ Φαίδρος ἐπαναλαμβάνει τὰ αὐτὰ « ...τῶν δὲ λοιπῶν ἕτερα πλείω καὶ πλείονος ἄξια εἰπὼν τῶνδε... » (236b). Πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἐν « Φαίδρῳ » (228a) λεγόμενα

1. Πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην τοῦ Σωκράτους, ἐκφραζομένην εἰρωνικῶς, νὰ λέγῃ διὰ μακρῶν, παραβλητὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Φαίδρου λεγόμενα ὁμοίως περὶ λόγου: « καὶ τοὺς ἐβουλόμην γ' ἂν μᾶλλον... » (Φαίδρ. 228a).

2. Πρὸς τὴν καὶ τὸ ἀντιθέτως λεγόμενον περὶ τοῦ Σωκράτους ἐν Φαίδρ. 238c « πάντο μὲν οὖν... παρὰ τὸ εἰσθὸς εὐροιά τις σε εἴληψεν ».

« Ὁ Φαῖδρε, εἰ ἐγὼ Φαῖδρον ἀγνοῶ, καὶ ἑμαυτοῦ ἐπιλέλησμαι » καὶ (228b) « ...ἐθρύπτετο ὡς δὴ οὐκ ἐπιθυμῶν λέγειν » παραβλητέα τὰ ὑπὸ τοῦ Φαῖδρου κατωτέρω αὐταῖς λέξεσιν ἐπαναλαμβάνόμενα ὡς ἀνταπόδοσις πρὸς τὸν Σωκράτη· « εἰ ἐγὼ, ὦ Σώκρατες, Σωκράτην ἀγνοῶ, καὶ ἑμαυτοῦ ἐπιλέλησμαι... ἐπεθύμει μὲν λέγειν, ἐθρύπτετο δὲ » (236c). Πρβλ. καὶ Μενέξ. 236ab « καὶ τί ἂν ἔχαις εἰπεῖν, εἰ δέοι σε λέγειν; — ...ἔπειτα τὰ μὲν ἐκ τοῦ παροχοῦμί μοι διήει, οἷα δέοι λέγειν... ».

* * *

Τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν ἐκ τοῦ « Φαῖδρου » (231de) χωρίον « ὥστε πολὺ πλείων ἔλπις ἐν τοῖς πολλοῖς ὄντα τυχεῖν », τὸ ὁποῖον παρέχει χαρακτηριστικὴν ἰδιότητα τοῦ λόγου τοῦ Πλάτωνος τοῦ νὰ ἐπαναλαμβάνη πολλὰκις τὰ αὐτὰ, ἀνήκει εἰς εὐρύτερον τμήμα τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου, ἔχον ὡς ἐξῆς· « καὶ μὲν δὴ εἰ μὲν ἐκ τῶν ἐρώντων αἰρεῖτο, ἐξ ὀλίγων ἂν σοι ἢ ἐκλίξαι εἴη· εἰ δ' ἐκ τῶν ἄλλων τὸν αὐτῷ ἐπιτηδευότατον, ἐκ πολλῶν· ὥστε πολὺ πλείων ἔλπις ἐν τοῖς πολλοῖς ὄντα τυχεῖν τὸν ἄξιον τῆς σῆς φιλίας ».

Ὁ « μὴ ἐραστής » ἀπειθυνόμενος πρὸς τὸν ἐρώμενον ἐν τῇ ἀνωτέρω παρατεθέντι χωρίῳ λέγει, ὅτι εἰάν ἐκλίξῃ ὁ ἐρώμενος τὸν βέλτιστον ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ἐρώντων, ἢ ἐκλογὴ θὰ εἶναι ἐκ μικροῦ ἀριθμοῦ ἀνθρώπων. Τοῦναντίον ὅμως εἰάν ὁ ἐρώμενος ἐκλίξῃ τὸν εὐαρμοστότατον εἰς ἑαυτὸν ἐκ τῶν ἄλλων, δηλαδὴ τῶν μὴ ἐρώντων, τότε ἢ ἐκλογὴ θὰ εἶναι ἐκ πολλῶν. Οὕτως ὑπάρχει καλὸν μεγαλυτέρα ἔλπις, λέγει ὁ μὴ ἐραστής, ἐκλέγων ἐκ τῶν πολλῶν ὁ ἐρώμενος νὰ εὕρῃ μεταξὺ αὐτῶν τὸν ἄξιον τῆς φιλίας αὐτοῦ.

Ἄλλὰ εἶναι ὅμως δυνατόν, εἰάν ἢ ἐκλογὴ γίνῃ ἐκ τῶν μὴ ἐρώντων, οἱ ὁποῖοι εἶναι περισσότεροι τῶν ἐρώντων, νὰ ὑπάρξῃ ἀληθινὴ καὶ βεβαία φιλία; Ὁ « μὴ ἐραστής » ἔχει ἐτοίμην τὴν ἀπάντησιν εἰς τοῦτο, ἵνα μὴ καταλίπη εἰς τὸν ἐρώμενον ἀμφιβολίαν τινά, ὅτι ἢ ἐκ τῶν πολλῶν ἐκλογὴ, δηλαδὴ τῶν μὴ ἐρώντων, εἶναι προτιμότερα καὶ συμφερότερα εἰς αὐτόν, ἢ ἢ ἐκ τῶν ὀλίγων, τῶν ἐρώντων. Λέγει λοιπὸν πρὸς τὸν ἐρώμενον ὁ μὴ ἐραστής· « εἰ δ' ἄρα σοι τοῦτο παρέστηκεν, ὡς οὐχ οἷόν τε ἰσχυρὰν φιλίαν γενέσθαι εἰάν μὴ τις ἐρῶν τυγχάνῃ, ἐνθυμείσθαι χρὴ ὅτι οὐτ' ἂν τοὺς ἄλλους περὶ πολλοῦ ἐποιούμεθα οὐτ' ἂν τὰς πατέρας καὶ τὰς μητέρας, οὐτ' ἂν πιστοὺς φίλους ἐκεκήμεθα, οὔ οὐκ ἐξ ἐπιθυμίας τοιαύτης γέγονασιν, ἀλλ' ἐξ ἑτέρων ἐπιτηδευμάτων » (233cd).

Εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐκ τοῦ « Φαῖδρου » (231de) « καὶ μὲν δὴ... ἐξ

ὀλίγων ἂν σοι ἢ ἔκλεξις εἴη... — τὸν ἄξιον τῆς σῆς φιλίας ») παρατεθὲν χωρίον ὑπόκειται προφανῶς ἰδέει τοῦ Δημοκρίτου, ὃ ὁποῖος ἐν τινι διασωθέντι ἀποσπάσματι αὐτοῦ φαίνεται λέγων παρόμοια πρὸς τὰ ἐν τῷ «Φαίδρω» ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου λεγόμενα.

Ὁ ἐξ Ἀβδήρων φιλόσοφος ἀντιτίθεται πρὸς τὴν ἀπόκτησιν ἰδίων τέκνων ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, διότι διαβλέπει εἰς ταύτην πολλοὺς καὶ μεγάλους κινδύνους, πολλὰς δὲ λύπας, πρὸς δὲ καὶ διότι ὀλίγα ἐκ τῶν γεννωμένων τέκνων εἶναι καλῶς τεθηλασμένα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ὅμως εἶναι λεπτιὰ καὶ ἀσθενῆ¹. Πρὸς τοῦτοις, λέγει ὁ Δημόκριτος, ἡ ἀνατροφή τῶν τέκνων εἶναι ἐπισηφαλής, καὶ τὴν μὲν ἐπιτυχίαν τῆς ἀνατροφῆς αὐτῶν κέκτηται τις διὰ πολλῶν ἀγώνων καὶ μεγάλων φροντίδων, εἰς δὲ τὴν ἀποτυχίαν ἀκολουθοῦσιν ὀδύνη ἀνυπέροβλητος καὶ θλίψις βαθυτάτη².

Ἄλλα ὑπάρχουσι καὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀποκτήσωσι παῖδα. Εἰς τοῦτους προτείνει ὁ Δημόκριτος νὰ προσπύγωσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν παιδὸς ἑνὸς ἐκ τῶν φίλων. Τὸ σχετικὸν ἀπόσπασμα τοῦ Δημοκρίτου ἔχει ὡς ἑξῆς³:

« ὅτεφ χρήμη τεὰ ἔστι παῖδα ποιήσασθαι, ἐκ τῶν φίλων τεύ μοι δοκεῖ ἀμεινον εἶναι, καὶ τῷ μὲν παῖς ἔσται τοιοῦτος, ὅλον ἂν βούληται ἔστι γὰρ ἐκλέξασθαι ὅλον ἐθέλει· καὶ ὅς ἂν δοκῆ ἐπιτηδευσι εἶναι, κἂν μάλιστα κατὰ φύσιν ἔποιτο, καὶ τοῦτο τοσοῦτον διαφέρει, ὅσον ἐνταῦθα μὲν ἔστι τὸν παῖδα λιβεῖν καταθύμιον ἐκ πολλῶν, ὅλον ἂν δέη, ἦν δὲ τις ποιῆται ἀπὸ θωντοῦ, πολλοὶ ἔνευσι κίνδυνοι· ἀνάγκη γάρ, ὅς ἂν γένηται, τοῦτω χρῆσθαι ».

Ὁ Δημόκριτος ἐν τῷ ἀμέσως ἀνωτέρω παρατεθέντι ἀποσπάσματι τοῦτω λέγει τὰ ἑξῆς: «Ὅστις ἔχει ἀνάγκην τινὰ νὰ ἀποκτήσῃ παῖδα, εἰς τοῦτον νομίζω, ὅτι εἶναι συμφερότερον νὰ ἀποκτήσῃ τὸν παῖδα ἐκλέγων ἐκ τινος τῶν φίλων αὐτοῦ. Εἰς τοῦτον δέ, τὸν οὕτω φροντίζοντα νὰ ἀποκτήσῃ παῖδα ἐκ τινος τῶν φίλων, θὰ ὑπάρξῃ παῖς τῆς ἀπολύτου αὐτοῦ ἀρεσκείας («...παῖς... ὅλον ἂν βούληται »). Τοῦτο θὰ συμβῆ, διότι παρέχεται εἰς αὐτὸν ἡ δυνατότης νὰ ἐκλέξῃ οἷονδήποτε καὶ ἂν θέλῃ. Καὶ θὰ ἐκλέξῃ βεβαίως οὗτος, καθόσον παρέχεται εἰς αὐτὸν τοιαύτη εὐκαιρία, ἑκείνον τὸν παῖδα, ὃ ὁποῖος φαίνεται, ὅτι εἶναι

1. Παρὰ Diels, Die Fragm. d. Vorsokr. 68 B 276 (τόμ. 2, σελ. 202, ἀπ. 276).

2. Παρὰ Diels 68 B 276 (τόμ. 2, σελ. 201, ἀπ. 276).

3. Παρὰ Diels 68 B 277 (τόμ. 2, σελ. 202, ἀπ. 277).

κατάλληλος και πρόσφορος εις αὐτόν, τοσαύτον μᾶλλον ἴσον και ἐκ φύσεως εἶναι δυνατόν νά ἀκολουθήσῃ και νά εἶναι ὅμοιος πρὸς αὐτόν. Τοῦτο δὲ ἔχει πολὺ μεγάλην σημασίαν, διότι ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει εἶναι δυνατόν νά ἀποκτήσῃ τις διὰ τῆς ἐκλογῆς ἐκ πολλῶν παιδα προσηρμοσμένον και ἀριόδιον εἰς ἑαυτόν, παιδα δηλαδή ὁποῖου ἔχει ἀνάγκην. Ἄλλ' ἂν τις ὅμοιος ἀποκτήσῃ ἐξ ἑαυτοῦ παιδα, γεννῶν αὐτὸς ἴδιον παιδα, τότε οὗτος διατρέχει πολλοὺς κινδύνους· διότι εἶναι ἀνάγκη, οἰοσδήποτε και ἂν εἶναι ὁ γεννηθεὶς παῖς, νά ἔχη τοῦτον διὰ βίου.

Ἐν ἐκατέρῳ τῶν χωρίων τούτων τοῦ Πλάτωνος και τοῦ Λημοκρίτου ἔχομεν μίαν ἐκλογὴν -- τὴν ἐκλογὴν ἐνὸς ἐκ πολλῶν ὁμοίων. Ἐν ἀμφοτέροις δὲ τοῖς χωρίοις τούτοις ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν πολλῶν γίνεται ἔξω τῆς φύσεως, δηλαδή ἔξω ἐκεῖνου, τὸ ὁποῖον εἰς ἕκαστον ἀνθρώπων παρέχει ἡ φύσις κατὰ ἀναγκαιότητα¹. Ὁ μὲν « μὴ ἐραστής » ἐν τῷ « Φαίδρω » προτείνει εἰς τὸν ἐρώμενον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνει τὸν λόγον, οὐχὶ τὴν ἀπόκτησιν ἐραστοῦ ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ἐρώντων, πρὸς τοὺς ὁποῖους φέρεται ἐκ φυσικῆς ὁρμῆς ὁ ἐρώμενος ὡς πρὸς τι οἰκεῖον και συγγενές, ἀλλὰ τὴν ἐκλογὴν ἐκ τῶν μὴ ἐρώντων, πρὸς τοὺς ὁποῖους αἱ σχέσεις αὐτοῦ θὰ εἶναι ἔξω πάσης φυσικῆς ἀναγκαιότητος· ὁ δὲ Λημοκρίτος ἐν τῷ παρατεθέντι ἀποσπασματι συμβουλεύει οὐχὶ τὴν ἀπόκτησιν φυσικοῦ τέκνου, ἀλλὰ τὴν ἐκλογὴν ἐνὸς ἐκ πολλῶν ἕξων. Ὅμοιος εἰς ἀμφοτέροις τὶς περιπτώσεις ἐν τε τῷ Λημοκρίτῳ και τῷ Πλατωνικῷ κειμένῳ ἔξαιρεται οὐχὶ τὸ πρὸς τὴν φύσιν προσαρμοζόμενον και ὑπ' αὐτῆς κατ' ἀναγκαιότητα παρεχόμενον, ἀλλὰ τὸ ἐξ ἐκλογῆς και οἰονεὶ ἔξ ἀγορῆς και πωλήσεως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὁμοι-

1. Τὴν φυσικὴν ἀναγκαιότητα τῶν παιδῶν ἀναγνωρίζει ὁ Λημοκρίτος εἰς τοὺς ἀνθρώπους και εἰς τὰ ἄλλα ζῆα, ἀλλὰ συνάπτει ταύτην μετὰ πόνων και ταλαιπωριῶν « ἀνθρώποισι τῶν ἀναγκαιῶν δοκεῖ εἶναι παιδας κτήσασθαι ἀπὸ φύσεως και καταστάσεώς τινος ἀρχαίης. δῆλον δὲ και τοῖς ἄλλοις ζῴοις· πάντα γὰρ ἐκγονα κατὰ κατὰ φύσιν ἐπιμελείης γε [ἐπ' ἐπιμελείης ΜΑ : ἐπιμελείης Schäfer] οὐδενὸς εἶνεκα· ἀλλ' ὅταν γένηται, ταλαιπωρεῖ και τρέφει ἕκαστον ὡς δύναται και ὑπερδέδωκε, μέχρι σμικρὰ ἢ, και ἦν τι κίβη, ἀνιάται. ἡ μὲν φύσις τοιαύτη πάντων ἐστίν ὅσα ψυχὴν ἔχει· τῷ δὲ δὴ ἀνθρώπων νομίζον ἤδη πεποιθῆται, ὥστε και ἐπιμερεῖν τινα γίνεσθαι ἀπὸ τοῦ ἐκγόνου » (παρὰ Diels 68 B 278, τόμ. 2, σελ. 202, ἀπ. 278). -- Ἀπὸ τῆς τῶν λόγων ταύτων τοῦ Λημοκρίτου εὐρίσκομεν παρὰ τῷ Πλάτωνι. Ὡσαύτως και ὁ Πλάτων κατὰ φυσικὴν ἀναγκαιότητα προσβλέπει εἰς τὸν ἐρώτα, ὡς γέννημα φυσικόν, οὐχὶ θετὸν πράγμα, γεννῶν και αὐτὸς γνήσιαι και ὀρθαῖα πράγματα, μὴ προσκτώμενος δὲ ἔξωθεν, ἀλλὰ παρεχόμενος εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ τοῦ θεοῦ πρὸς εὐδαιμονίαν.

βαίως λαμβανόμενον, τὸ ἔχον κατὰ τινὰ τρόπον σχέσιν πρὸς τὴν ἐμπορίαν, οὐχὶ τὴν φύσιν.

Ἡ διαφορὰ ὑπάρχει ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐκλογῆς, διότι ἐν μὲν τῷ «Φαίδρω» ἡ ἐκλογὴ ἀναφέρεται εἰς ἓνα ἐκ πολλῶν «μὴ ἐραστήν», παρὰ δὲ τῷ Δημοκρίτῳ εἰς ἓνα παῖδα ἐκ πολλῶν μὴ φυσικῶν. Ἀλλὰ ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν, ὅτι παρὰ Πλάτωνι οἱ λόγοι εἶναι παῖδες¹, καὶ μάλιστα παῖδες τῆς ψυχῆς, τῶν ὁποίων γεννήτορες εἶναι «οἱ ποιηταὶ καὶ τῶν δημιουργῶν ὅσοι λέγονται εὐρετικοὶ εἶναι», ἐξασφαλίζοντες εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀθανασίαν καὶ μνήμην καὶ εὐδαιμονίαν πολὺ μᾶλλον αὐτοὶ ἢ οἱ φυσικοὶ παῖδες², τότε θὰ ἀντιληφθῆ βαθέστερον τὴν συγγένειαν τῶν χωρίων τούτων. Ἰὰ τοῦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐκλογῆς, καθ' ὃ διαφέρει τὸ Δημοκρίτου τοῦ Πλατωνικοῦ κείμενον, οὐδεμίαν ἔχει ἰδίαν σημασίαν. Διότι ὁ κύριον καὶ οὐσιῶδες ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χωρίοις τούτοις εἶναι τὸ ἔμα τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς καθ' αὐτήν, τῆς ἐκλογῆς ἑνὸς ἐκ πολλῶν. Ἡ ἔκλογη — καὶ τοῦτο ἐνέχει ὡσαύτως μεγίστην σημασίαν — ἀναφέρεται εἰς πράγματα μὴ φυσικὰ καὶ γνήσια, ἀλλὰ πλαστὰ καὶ ψευδῆ, ἐν ἑνὲν τῷ Δημοκρίτῳ χωρίῳ εἰς παῖδα θεῖον, ἐν δὲ τῷ Πλατωνικῷ εἰς ὃν «μὴ ἐραστήν», ὅστις εἶναι ὁ ἀντίζυγος καὶ ἡ ἄρνησις τοῦ ἐραστοῦ ὡς φυσικοῦ ὄντος.

Ἐπάρχουσι προσέτι ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις καὶ ἔκδηλοι λεκτικαὶ ἰμοιότητες, αἱ ὁποῖαι προστίθενται ὡς ἐπικουρητικαὶ τῆς ἐκ τοῦ περιεχομένου καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς ἰδεῶν ἐκφαινομένης συγγενείας αὐτῶν. Ὡς τὸ χαρακτηριστικῶς ἐν τῷ Πλατωνικῷ χωρίῳ ἀπαντᾷ ἡ λέξις «ἐκλεξις». Ὁ λεκτικὸς οὗτος τύπος, ἀπαντῶν μόνον ἐνταῦθα παρὰ τῷ Πλάτωνι, οὐδαμοῦ δὲ ἀλλαχοῦ οὐχὶ μόνον τοῦ Πλάτωνος, ἀλλὰ πάσης καθόλου τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φιλολογίας³, εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ ταυτοσημος πρὸς τὸν ρηματικὸν τύπον «ἐκλέξασθαι»⁴ τοῦ Δημοκρίτειου

1. Πρβλ. Φαίδρ. 261a «Πάριτε δὴ, θρέμματα γενναῖα, καλλίπαιδά τε Φαῖδρον κείθετε ὡς...», ἐνθα ὁ Σωκράτης προσφωνεῖ τοὺς λόγους καὶ ὀνομάζει αὐτοὺς μὲν «θρέμματα γενναῖα», τὸν δὲ Φαῖδρον πατέρα ὠραίων παιδῶν, δηλαδὴ ὠραίων λόγων λεχθέντων περὶ τοῦ ἔρωτος.

2. Συμπ. 208e - 209ab.

3. Παρὰ τοῖς τραγικοῖς οὐδὲ τὸ ρῆμα «ἐκλέγω» ἀπαντᾷ. Παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ (Ἰκ. 340) ὑπάρχει μόνον ἐν τῷ στίχῳ «ἔθος τόδ' εἰς Ἑλληνας ἐξελεξάμην», ἀλλ' ὁ Hegmann ἀντὶ αὐτοῦ ἀντικατέστησε τὸ «ἐξεδειξάμην».

4. Ἡ λέξις «ἐκλεξις» ἐν τῷ Πλατωνικῷ κείμενῳ καὶ ἀντιστοίχως τὸ «ἐκλέξασθαι» τοῦ Δημοκρίτειου κείμενου εἶναι αἱ μᾶλλον βαρύνουσαι λέξεις, διότι ἐκλογὴ πρόκειται ἐν ἀμφοτέροις τούτοις τοῖς χωρίοις.

κειμένου. Τὸ δὲ ῥῆμα « ἐκλέγειν » ἀπαντᾷ δὲς παρὰ τοῖς προσωκρατικοῖς λεγομένοις φιλοσόφοις, ἐνταῦθα μόνον παρὰ τῷ Λημοκρίτῳ καὶ ἄπαξ ὡσαύτως παρὰ τῷ Ἰερμακλείτῳ ὁ Σημειωτέον προσέτι, ὅτι ἡ συνώνυμος τῆς « ἐκλεξίς » λέξις « αἵρεσις » ὑπὸ τὴν σημασίαν τῆς ἐκλογῆς οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ τῶν προσωκρατικῶν. Αἱς μόνον ὑπάρχουσα ἡ λέξις αὕτη, ἐν τοῖς « Διασοῖς λόγοις »², κειμένῳ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῶν ἀρχῶν τοῦ τετάρτου π.Χ. αἰῶνος, καὶ παρὰ τῷ Λισσίμῳ³, σημαίνει « ἄλωσις »⁴. Ἰκὲ τούτων ἄγεται εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ λέξις « ἐκλεξίς », καίπερ μὴ διασφραζομένη συχνῇ ἐν τοῖς κειμένοις τῶν Ἰωνίων φιλοσόφων ἢ ἄλλων Ἰωνίων συγγραμμάτων, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα « ἐκλέγειν » εἶναι προΐδνται τῆς νέας Ἰωνικῆς διαλέκτου, ἐκ ταύτης δὲ παρέλαβεν ὁ Πλάτων. Ἀγριστολόγος ἢ Ἀττικὴ διάλεκτος ἀντὶ τῶν λέξεων « ἐκλεξίς » καὶ « ἐκλογή » μεταχειρίζεται συνηθέστερον τὴν λέξιν « αἵρεσις » καὶ τὸ συγγενὲς αὐτῆς ῥῆμα.

Ἐδύρασκονται πρὸς τούτοις ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις καὶ ἄλλαι λεκτικαὶ ὁμοιότητες. Ἐν τῷ κειμένῳ μὲν τοῦ Ἠλιάτωνος ὑπάρχει ἡ φράσις « εἰ δ' ἐκ τῶν ἄλλων τῶν αὐτῶ ἐπιτηθειότατον, ἐκ πολλῶν », ἐν δὲ τῷ κειμένῳ τοῦ Λημοκρίτου ἡ φράσις « καὶ ὅς ἂν δοκῇ ἐπιτήθειος εἶναι... καταθέμιον ἐκ πολλῶν »⁵.

Πρὸς τὸν λόγον τοῦ Λισίου θὰ ἠδύνειτό τις πρὸς τούτοις νὰ παραβιάη ὑπὸ τεχνικὴν ἔποψιν καὶ τὸν λόγον τοῦ Προδίκου. Ὁ λόγος οὗτος τοῦ Κείνου σοφιστοῦ ἐν τῷ « Πρωταγόρᾳ » (337a - c), ὁ ὁποῖος, καίτοι βραχύς, παρέχεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος κατ' ἴην περίπου λεκτικὴν μορφήν θὰ ἠγόρευε τῷ ἄντι ὁ Προδίκος, φιληδῶν, ὡς γνωστόν, εἰς τὰς λεπτὰς διακρίσεις τῶν ἐννοιῶν τῶν λέξεων καὶ « ἐπιστάμενος διαιρεῖν ὀρθῶς τὰ ὀνόματα »⁶, ἐπιτρέπεται ὡσαύτως κατὰ τινα

1. « ἐκλεξιμένος τὰς συγγραφάς » (παρὰ Diels 1, σελ. 180, στίχ. 14).

2. « Ἰλίου αἵρεσις » (παρὰ Diels 2, 406, στ. 18).

3. « αἵρεσις καὶ φρογῆς κἀθη » (παρὰ Diels 2, 250, στίχ. 32).

4. Παρὰ τῷ Κλήμεντι, Στρομ. 6, 168 (Diels 68 B 18) λέγονται τὰ ἑξῆς: « καὶ ὁ Λημοκρίτος ὁμοίως (δηλ. τῷ Ἠλίτῳ, ἐν « Ἰωνι » 531b) ποιητῆς δὲ ἅσα μὲν ἂν γράφη μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἰεροῦ πνεύματος, καλὰ κάρτα ἐστίν... ». Παραβλητέα πρὸς ταῦτα καὶ τὰ ἐν Φαίδρ. 245a « ὅς δ' ἂν ἄνευ μανίας Μουσῶν ἐπὶ ποιητικῆς θύρας ἀφίκηται, κωσθεὶς ὡς ἄρα ἐκ τέχνης βανός ποιητῆς ἐσόμενος, ἀτελής αὐτός τε καὶ ἡ ποιήσις ὑπὸ τῆς τῶν μαινομένων ἢ τοῦ σωφρονούντος ἠφανίσθη ». Πρβλ. καὶ Σημπ. 196e « πῶς γοῶν ποιητῆς γίγνεται ἄν ἄρουσος ἢ τὸ πρὶν », οὗ ἂν ἔρως ἀφῆται ». Πρβλ. καὶ Ἐθῆρ. ἀπ. 663 (Σθενίσθου) « ποιητὴν δ' ἄρα | ἔρως διδάσκει, κἂν ἄρουσος ἢ τὸ πρὶν ».

5. Πρβλ. ἐν « Πρωταγόρᾳ » 337bc τὴν διακρίσιν τοῦ κἀδοκίμητ' ἀπὸ τοῦ

τρόπον νὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Πλάτων καὶ ὡς πρὸς τὸν λόγον τοῦ Λυσίου μετεχειρίσθη παρόμοια στοιχεῖα ἐκ τοῦ ρητορικοῦ χαρακτῆρος τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ συνέφυρεν αὐτὰ ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντι πρώτῳ λόγῳ ἐν τῷ «Φαίδρω», ὁ ὁποῖος φέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Λυσίου.

Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ «Συμποσίῳ» ὁ Πλάτων ἐμφανίζει τὸν Ἄγαθωνα γοργιάζοντα μιμούμενον δηλαδὴ τὸ ρητορικὸν ὕφος τοῦ ἐκ Λεοντίνων σοφιστοῦ, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ ἀρνηθῆ, ὅτι ἀληθῶς ὁ Ἄγαθων γοργιάζει. Ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» ὁ Πλάτων ἐμφανίζει τὸν Θρασύμαχον ἐκφράζοντα γνώμας οἰκείας αὐτοῦ, τοῦτο ὁμοίως δὲν σημαίνει, ὅτι τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Θρασυμάχου ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸν Πλάτωνα¹. Ὡς πρὸς δὲ τὸν τρόπον τῆς ἀποδόσεως ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος τῶν λόγων τῶν διαλεγομένων ἐν τοῖς διαλόγοις αὐτοῦ προσώπων κατὰ τὴν λεκτικὴν αὐτῶν μορφήν καὶ τὸ ὕφος καὶ τὰς γνώμας δύναται, μερικῶς μόνον καὶ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς διαφορᾶς τοῦ Πλάτωνος ὡς φιλοσόφου ἀπὸ τοῦ Θουκυδίδου ὡς ἱστορικοῦ, νὰ ἰσχύσῃ τρόπον τινὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου γραφόμενον περὶ τῶν λόγων τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ ἀγορευόντων προσώπων «ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ἑξυμπίσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων»².

Περὶ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου ἐν τῷ «Φαίδρω» θὰ ἠδύνατό τις ὡσαύτως νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἐν τῷ «Πρωταγόρα» (347c κέξ.) ὡς πρὸς τὴν φωνὴν τῶν ἄλλων, ὅτι δηλαδὴ ὁ Σωκράτης (καὶ ὁ Πλάτων) ἐσυνήθισε νὰ λέγῃ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φωνῆς, ἀπέχων τῆς συνηθείας τῶν φράσεων καὶ ἀγοραίων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἀδυνατοῦντες νὰ διατηρῶσι τὰς πρὸς ἀλλήλους ἀναστροφὰς (τὰς «συνουσίας») διὰ μόνης τῆς παρουσίας αὐτῶν, ἀναγκάζονται νὰ προσφεύγωσιν εἰς τὴν πρόσκλησιν ἀθλητρίδων καὶ ὄρχηστρίδων καὶ ψαλτριῶν. Ὁ Σωκράτης ὁμοίως καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀναστρεφόμενοι διὰ μόνης τῆς ἰδίας αὐτῶν φωνῆς «ποιοῦνται τὰς συνουσίας», αἱ δὲ γνώμαι τῶν ἄλλων παρέχουσι μόνον τὴν ἀφορμὴν καὶ τὴν παρόρμησιν εἰς τὸν περαιτέρω διάλογον, αὐτοὶ δὲ «ἑαυτοῖς σύνεισιν δι' ἑαυτῶν», τῆς ἀληθείας καὶ ἀλλήλων «πεῖραν λαμβάνοντες». Οὕτω καὶ ὁ λόγος τοῦ

ἐπαινέσθαι καὶ τοῦ εὐφραίνεσθαι ἀπὸ τοῦ ἠδύσθαι. Πρβλ. καὶ 340a τὴν διαίρεσιν τοῦ βούλεσθαι καὶ ἐπιθυμεῖν.

1. Περὶ τῶν στοιχείων ἐκ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου βιβλίου τῆς «Πολιτείας», τὰ ὁποῖα ἀνήκουσιν εἰς τὸν Θρασύμαχον, πρβλ. Σπυρ. Μαγγίαν, Ὁ ρήτωρ Θρασύμαχος καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ ἐν τῇ Πλατωνικῇ «Πολιτείᾳ».

2. Θουκ. 1, 22, 1.

Λυσίου πρέπει να θεωρηθῆ ὡς φωνὴ τοῦ Πλάτωνος αὐτοῦ, φωνὴ οὐχ βεβαίως ἀπηχοῦσα τὴν ὀρθὴν πίστιν καὶ τὴν βασικὴν ἰδεολογίαν τοῦ Πλάτωνος, ἀλλὰ παρέχων κατὰ τὸν τρόπον τῆς δραματικῆς ποιήσεως καὶ κατὰ τὴν τεχνικὴν τῆς διαλεκτικῆς τὴν ἀρετηρίαν εἰς αὐτὸν καὶ παρασκευάζων τὴν ὀρθὴν αὐταῦ πρὸς διαλεκτικὴν πορείαν εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα τοῦ ἔρωτος, πρὸς τὸν ἀληθινὸν ἔρωτα καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τὸ ὄντως ὄν. Ὁμοίως ὁ Πλάτων κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀρχεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον περὶ πάντων τῶν προβλημάτων, περὶ τῶν ὁποίων πραγματεύεται ἐν τοῖς διαλόγοις αὐτοῦ. "Αρχεῖται δηλαδὴ ἀπὸ τῶν κοινῆ χρητουσῶν ἀντιλήψεων, ἵνα τῇ βοηθειᾷ τῆς διαλεκτικῆς τέχνης καὶ ταύτης διώκων τὰ ἴχνη, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ φράσιν, προχωρήσῃ καὶ ἀποκαλύψῃ τὴν ἀληθινὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Τοῦτ' αὐτὸ πράττει ὁ Πλάτων καὶ ἐν τῷ « Φαίδρω » καὶ ἐν τῷ « Συμποσίῳ » ὡς πρὸς τὴν ἔξέτασιν τοῦ ἔρωτος, ὁ δὲ λόγος τοῦ Λυσίου ἐν τῷ « Φαίδρω » παρέχει χαρακτηριστικῶς μίαν ὄψιν τῶν κοινῆ χρητουμένων περὶ τοῦ ἔρωτος κατὰ πολλοῖς τῶν συγχρόνων αὐτοῦ, ταῦτα δὲ ὁ Πλάτων βιάλλει εἰς τὸ στόμα τοῦ ῥήτορος Λυσίου¹.

ΣΠΥΡ. Χ. ΜΑΓΓΙΝΑΣ

1. Πάμπολλα ἄλλα στοιχεία ἀποδεικνύουσι τὸν λόγον τοῦ Λυσίου ἐν τῷ « Φαίδρω » γνήσιον προῖόν τῆς γραφίδος τοῦ Πλάτωνος. Ἄλλὰ περὶ τούτων θὰ διαλάβω διὰ μακρῶν ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τῆς μελέτης μου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « *Οἱ δύο Σωκρατικοὶ λόγοι ἐν τῷ « Φαίδρω » τοῦ Πλάτωνος* ».

Ὁ Ἔρμειος τὸ λεγόμενον ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου περὶ τῆς ἐκ πολλῶν ἐκλογῆς, περὶ τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἀνωτέρω λόγος, νομίζει « καταγέλαστον ». Ἐν ὅμοις ἦτο ὄντως καταγέλαστον, ὁ Πλάτων θὰ ἀντιπαρήσχετο αὐτὸ παντελῶς ἐν σιωπῇ. Ἄλλὰ πράγματι ὅμοις ἀκαιτῶ ὁ Πλάτων εἰς τοῦτα δι' ὄρωσιν λόγων ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ διαλόγου. Καὶ περὶ τούτου ὁ λόγος θὰ εἶναι ἐν τῇ ὡς ἄνω πραγματείᾳ μου.